
Témata - první odborná zkouška: Dobové pozadí

Zkušební okruhy -- Dobové pozadí SZ a dějiny starověkého Izraele a Judska

a) všeobecná orientace v disciplíně:

1. Historicko-geografický přehled Syropalestiny. Hranice území, severojižní pásy a jejich charakteristika; klima, osídlení, způsob obživy, cesty.
2. Historický přehled - kulturně-civilizační a politické epochy. Doba kamenná, bronzová, železná; nadvlády velmocí v oblasti "úrodného půlměsíce".

b) dějiny starověkého Orientu a dějiny Izraele:

3. Historické pozadí příběhů praotců – doba první poloviny 2. tis. př.n.l.
4. Vyvedení z Egypta a cesta pouští. Okolnosti; hypotetické historické /re/konstrukce.
5. Historičtí předchůdcové a sousedé Izraele v Palestině. Národy "úrodného půlměsíce" (zejména Syropalestiny), jejich třídění a charakteristika (sociální, rasová, politická, náboženská).
6. Příchod "Izraele" do Palestiny. Okolnosti a postup získání země; hlavní hypotézy, jejich argumenty a kritika.
7. Kmenový svaz, tzv. doba soudců. Jeho vznik a řády; instituce; hypotéza o amfyktonii a její kritika.
8. Raná doba monarchická – Samuel a Saul. Okolnosti vzniku království; charakteristika Saulovy vlády.
9. Doba Davidova a Šalomounova. Jeruzalém jako politické a náboženské centrum, problematika unie "Izraele a Judska".
10. Tzv. doba rozděleného království (do pádu Samaří). Zejména charakteristika doby Omrívců.
11. Judsko v době od pádu Samaří do pádu Jeruzaléma. Pokusy o náboženské reformy, jejich charakteristika a představitelé.
12. Konec judského království, babylonské zajetí. Výrazné osobnosti této doby; mezinárodní kontext (proměny vztahů assyrské, egyptské a novobabylonské říše a jejich dopady v Judsku).
13. Doba babylonského exilu; návrat ze zajetí. Formativní význam exilní náboženské obnovy a její průmět do programů obnovy po návratu z exilu (jednotlivé etapy návratu z exilu; dějinné okolnosti a postupná realizace obnovy komunity v zemi).
14. Doba perská. Ráz říše, charakteristika podmaněného Judska.
15. Doba helenistická. Charakteristika politických, ekonomických, kulturních a náboženských poměrů.
16. Doba makkabejská. Konflikt helenistických a rigorózně judaistických skupin. Okolnosti, program a průběh povstání; doba vlády Hasmonevců.
17. Doba římská. Charakteristika politických, kulturních a náboženských poměrů; římská správa Judska (zejména éra Heroda Velikého).

c) náboženství Izraele a jeho kontext:

18. náboženství semitských nomádů; svatyně a rity
19. "Bůh otců", bůh El a JHWH ("Hospodin")
20. charakteristika "jahwismu", hypotézy jeho vzniku a původu
21. tradice "svatých válek"
22. základní svátky Izraele: pesach a nekvašené chleby, letnice, stánky
23. obětní kult a jeho praxe, typy obětí a jejich rituály
24. prorocství - náboženská a společenská funkce proroků, formy jejich působení
25. náboženské rity během lidského života (obřízka; plnoletost; svatba; úmrtí a pohřeb)
26. náboženství a právo - proměny právních institucí v náb. kontextu
27. oficiální náboženství a lidová víra v Izraeli
28. mimobiblické doklady náboženství Izraele